

Si haguéssim de buscar el sector de la societat on el cooperativisme té un pes específic, aniríem a parar als serveis d'atenció a les persones. Actualment la sectorial de cooperatives d'iniciativa social de la Federació aplega cent quaranta-tres empreses que donen feina a deu mil persones entre sòcies i treballadores. En conjunt, facturen uns 174 milions d'euros anuals. La seva història és una història d'èxit.

Les cooperatives d'atenció a les persones: una història d'èxit

Text **ARANTZA DÍEZ**

El sector de les cooperatives d'iniciativa social té diversos trets definitoris, però hi ha una dada que crida especialment l'atenció quan s'analitza la seva evolució: durant els últims tretze anys no ha parat de créixer i ha sabut evitar la crisi. El 2005 la sectorial tenia amb quaranta-nou cooperatives, avui, aplega cent quaranta-tres. De fet, la creació de noves cooperatives d'iniciativa social només va baixar el 2008, en plena crisi financera, però, des d'aleshores, la davallada no s'ha tornat a repetir, segurament perquè, com apunta la directora general de la cooperativa Suara, Àngels Cobo, "les cooperatives són més resilientes a la crisi". Efectivament, el model cooperatiu s'ha sabut obrir pas en el tercer sector social, tradicionalment copat per les associacions i les fundacions. Tot i així, encara hi ha feina per fer: malgrat que les cooperatives sense ànim de lucre són la tercera forma jurídica més comuna en el sector, actualment suposen l'11% de les entitats que hi treballen, lluny del 44% que representen les associacions i del 35% de fundacions. Una tendència, però, que es podria revertir a través de la proposta legislativa impulsada per la Confederació Empresarial del Tercer Sector Social de Catalunya, que pretén construir un model de col·laboració pública i social que, a banda de garantir l'eficiència en la gestió dels recursos públics, asseguri el màxim retorn social. Bàsicament, es tracta d'evitar els interessos lucratius, és a dir, la cerca del benefici econòmic, quan es tracta d'atendre les persones. Com explica el president de la confederació, Joan Segarra, s'ha aprofitat la inèrcia que ofereixen les directives europees que, en la

regulació del tercer sector social, defensen un model de concertació amb les administracions que prevalgui la protecció dels drets socials, l'interès general i l'atenció a les persones per sobre de qualsevol altra consideració. Es tracta de sostreure el servei d'atenció a les persones de la lògica mercantilista. En aquest sentit, Segarra puntualitzava: "No pot ser que avui dia encara hi hagi serveis públics que es financen amb un sistema absolutament discrecional com és la subvenció". Un punt de vista que comparteix la directora general de la cooperativa Delta, Gemma García, que apunta: "Que les cooperatives no tinguin ànim de lucre i que, a més, estiguin obligades a reinvertir els beneficis que genera l'activitat garanteix un retorn social més gran que el que produeixen les entitats mercantilstes. El tercer sector col·loca les persones al centre de la seva activitat i aporta un valor afegit respecte de les entitats privades amb ànim de lucre". De fet, en el sector en què treballa Delta, l'atenció precoç a la infància, la presència de les cooperatives té un pes important: representen el 31% de les entitats del sector.

Les cooperatives sense ànim de lucre són la tercera forma jurídica més comuna en el sector. Tot i així, actualment suposen només l'11% de les entitats que hi treballen.

Cooperativa Delta

Les cooperatives d'iniciativa social són tercer sector social i per això sempre han apostat per totes aquelles iniciatives que contribuïssin a enfortir el sector. Un bon exemple és la proposta legislativa impulsada per l'Empresarial del Tercer Sector Social de Catalunya, que pretén propiciar un canvi fonamental en l'adjudicació d'aquests serveis, que són especialment sensibles: que el preu deixi de ser el factor clau. "No serà fàcil", diu, Àngels Cobo, "perquè hi ha molts interessos i forces en contra i nosaltres som petits, però precisament per això cal aprofitar aquest moment i aconseguir el màxim". Cobo compara el moment actual del sector amb la creació de la cooperativa que dirigeix, Suara, ara fa deu anys. L'empresa va néixer de la fusió de tres cooperatives i va ser capaç de posar el bé comú per davant dels interessos i les maneres de fer de cadascuna de les empreses. "Semblava impossible, però ho vam aconseguir i ara cal que, com vam fer nosaltres aleshores, l'administració posi el bé comú per davant de tot", afegeix. En resum, es tracta de potenciar la filosofia que mou les cooperatives en un àmbit tan sensible com és el servei a les persones. "Volem col·laborar, no competir", rebla Cobo. Tant Suara com Delta exemplifiquen les potencialitats de les cooperatives d'iniciativa social. En els seus deu anys d'existència, Suara ha passat de 244 socis als 1.147, un creixement que ha garantit

La cooperativa Delta treballa en el sector de l'atenció precoç a la infància, on les cooperatives representen el 31% de les entitats del sector.

Es tracta de potenciar la filosofia que mou les cooperatives en un àmbit tan sensible com és el servei a les persones. Col·laborar, no competir.

les economies d'escala optimitzant al màxim els recursos: si el 2008 tenia uns ingressos de 28,89 milions d'euros, el 2018 superen els 80 milions. Amb més de tres mil professionals, Suara treballa en l'atenció, el suport i l'educació d'infants i joves, famílies, persones que necessiten suport per ser autònoms, que volen entrar en el mercat laboral o que tenen necessitats imperants en situacions de crisi. En total, atenen més de quaranta mil persones a tot Catalunya. Delta, per la seva banda, complirà vint anys l'any que ve amb un projecte centrat exclusivament en l'atenció precoç a la infància que ha estat pioner i referent a Catalunya.

Projectes transformadors

El model cooperatiu és, *per se*, transformador, i es pot dir que aquesta voluntat de canviar les coses pren més rellevància en les empreses que treballen en l'atenció a les persones. Ho explica bé la presidenta de la cooperativa L'Esguard, Anna Puig, que fa un paral·lelisme entre els principis del model empresarial cooperatiu i la feina que fan amb els infants i els joves: "Nosaltres treballem perquè ells guanyin autonomia, adquireixin capacitats que no els ofereix el sistema, puguin prendre decisions responsables, s'apoderin, i això mateix és el que fem nosaltres amb el nostre projecte, nosaltres també vivim el nostre procés d'autonomia i prenem les decisions

L'Esguard va néixer el 2016 de la mà de vuit monitores de lleure de l'escola Lavinia. Com a sòcies de la cooperativa treballen perquè els infants i joves guanyin autonomia i adquireixin capacitats que el sistema no els ofereix.

L'Esguard

“La cooperativa pensa molt més en la persona, tant si és usuària com si és sòcia o treballadora”.

que afecten directament el conjunt del projecte”. La presa de decisions compartides, els mecanismes de participació, com l'assemblea de socis, i el compromís amb l'entorn més pròxim –amb una atenció especial a les iniciatives d'economia solidària– són alguns dels punts forts que assenyala Puig, que el 2016 va impulsar la creació de L'Esguard amb un equip de monitores de lleure de l'escola Lavinia. En aquests dos anys, explica, l'equip de vuit sòcies ha fet un autèntic procés d'aprenentatge que els ha permès reafirmar el seu model empresarial. “Tenim molts debats interns, i això ajuda a modelar el projecte i consolidar-lo”. I afegeix: “Els valors no competitius que estan en la base de les cooperatives d'iniciativa social ens permeten fomentar la intercooperació, i això és impensable si la gestió d'aquests serveis

està en mans privades o directament depenen de l'administració”. Puig creu que la cooperativa “pensa molt més en la persona, tant si és usuària com si és sòcia o treballadora”, però reconeix que, tot i ser “el millor sistema, no és garantia de res, també es pot pervertir, per això és important defensar aquest model enfront del de les falses cooperatives”. Sigui com sigui, sembla clar que la vocació de cooperació va més enllà de la forma jurídica que adopta l'empresa: el fet de compartir aquests valors de transformació social amb altres empreses que no són necessàriament del mateix sector potencia la creativitat i és un motor per a nous projectes. Des de L'Esguard, per exemple, treballen amb la cooperativa de cinema Zumzeig per tirar endavant un projecte conjunt que combini cinema i educació.

EN DEFENSA D'UN MODEL

Des de la Federació, es duen a terme una sèrie d'iniciatives que estan específicament centrades en les cooperatives d'iniciativa social: potenciar un marc legislatiu i polític que faciliti el desenvolupament d'aquest model empresarial; incidir en els processos de negociació de les relacions laborals per assegurar condicions de treball de qualitat per als professionals i que siguin alhora compatibles amb la viabilitat empresarial; fomentar la

formació i generar eines i recursos sobre finançament, intercooperació i innovació empresarial; tenir presència en els espais de representació d'interès per al sector, com ara la Confederació Empresarial del Tercer Sector Social, la Taula del Tercer Sector Social, la COCETA i la CEPES.

Actualment som **143 cooperatives** d'iniciativa social

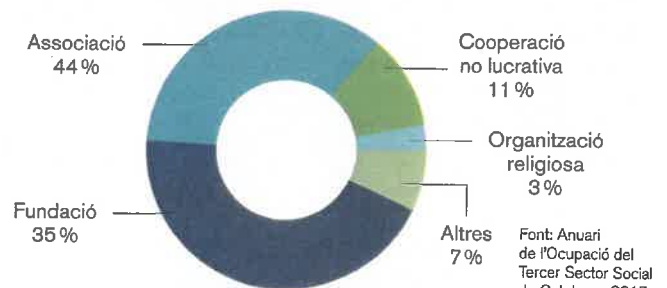
Ocupem gairebé **10.000 persones** entre sòcies i treballadores

Facturem conjuntament **174 milions d'euros** anuals

Font: FCTC

FORMA JURÍDICA DE LES ENTITATS

COOPERATIVES D'INICIATIVA SOCIAL

Cooperativa Suara

Pel que fa a la sectorial de cooperatives d'iniciativa social, el fet de formar-ne part permet a les empreses conèixer altres experiències de prop, compartir recursos i coneixements i tenir accés a espais de participació en els quals seria molt difícil accedir sense la sectorial, que funciona com una espècie de *lobby* en els dos sentits. És a dir,

d'una banda, defensa els interessos del sector i la promoció de la cooperativa d'iniciativa social com el sistema més adient per gestionar els serveis d'atenció a les persones i, de l'altra, recull les inquietuds de les cooperatives. La feina que fan per promoure un canvi legislatiu en el model de concertació públic n'és un exemple eloqüent.

Més de tres mil professionals treballen a Suara en l'atenció i l'educació d'infants i joves, i famílies que necessiten suport per ser autònomes. Atenen més de quaranta mil persones a tot Catalunya.

La sectorial de cooperatives d'iniciativa social funciona com un *lobby*. Formar-ne part permet a les empreses pressionar i defensar interessos.

Prevenció de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada com a Servei de Prevenció Aliè

99%

de renovacions anuals

9,1

valoració dels nostres clients

15

anys fent prevenció

- Salut i benestar des de la integració de la prevenció a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- En benefici del Know How de l'Organització, gestió democràtica, equitat i baixa rotació de personal
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat
- Donem servei a 10.000 persones d'entitats de l'Economia Social
- Hem après de més de 50.000 persones d'empreses de qualsevol sector i dimensió
- Compromís d'acompliment de les planificacions pactades entre SePrA i el client

SePrA
servei de prevenció

Trinxant, 100. Local
08026 Barcelona
93 457 41 45
comunica@sepra.cat
www.sepra.cat